

Ilmajoen Joulu 1998

42. vuosikerta, 76 sivua

Julkaisija: Ilmajoki-Seura ry.

Toimittaja: Erkki Laitila

Etukansi: Yli-Lauroselan talomuseo. Kuvaaja Veli-Pekka Katajamäki.

Paino: Kirjapaino II-Mo

Sisällysluettelo:

Vierellä kulkenut: MUMMAN JOULU. Runo. s. 2

Erkki Laitila: PÄÄKIRJOITUS. Valokuva: Erkki Laitila. s. 3

Kai Tikkakoski: RAUHAA MEILTÄ TEILLE. s. 4

Taisto Koskela: NÄIN KIITOSTA LAULAN. Nuotti. s. 5

Toive Tynjälä: YHTEISTYÖN TULOSENA ITSENÄINEN ILMAJOKI. Valokuva: Toive Tynjälä. s. 6

Toimitus: OLI ENNENKIN ISOJA TALOJA. Valokuva: Ilkkalan talo ja tilastollista tietoa otettu ylös 1870-luvulta. s. 7

Raija Peltomaa: KUN SUDET KURKOTTIVAT KOIRAA HARJUNMÄESSÄ. Henkilöitä: Susi-Jussi eli Juha Mikinpoika Harjumäki, Arvo Mäki-Välkkilä, Jaakko Mäki-Latvala, Heino Mäki-Latvala, Alfred-isä, Viljo Kaukosalo, Samuel Rinta-Nikkola, Valentin Simonpoika Köykkä, Anja Kukkonen, Hanna Saarakkala. Valokuva: Susi-Jussin talo on sijainnut Rajalan paikalla Harjunpakan kyljessä, toteaa Jaakko Mäki-Latvala, joka seisoo Vaivaistenneuvalla Kukkosien tienhaarassa. Kuvassa talot: Ojanperä, Alli Rajala, Martti Mäki-Välkkilä (Tolppaharjun mummantupa) ja Timo Mäki-Välkkilä (e. Tolppaharju). s. 8

Toimitus: KYLVÖKONEEN KEHITYS 55 VUODESSA. Valokuva: Lahti-Joupin kartanolla uutta kylvökoneetta ihailemassa n. vuonna 1942 Mauno Huikku, Arvo Lahti, Yrjö Jouppi, Raili Lahti (Räilä), ja Jaakko Lahti. Toinen kuva: Jaakko Lahden pojat Hannu ja Matti Lahti kylvöpuuhissa vuonna 1998. s. 10

Jaakko Mäki-Kuhna: JOULUAATTO LÄHI-IDÄSSÄ 80-LUVUN ALUSSA. Valokuva: Perhe jälleen Nasaretissa nunnaluostarissa. Kuvan ottanut kirjoittajan vanhin poika. s. 11

Tapani Helin: TYÖVÄENTALO PUOLUSTAA YHÄ AJANMUKAISENA PAIKKAANSA. Suunnittelijat ja rakentajat kaukoviisatita 60 vuotta sitten. Henkilöitä: Sameli Rajala, Olli Pietilä, Aarne Koskimäki, Viljam Panu, Juho Lehtola, Veikko Panu, Erkki Vahala, Onni Salama, Jaakko Hakala, Jaakko Kujala, Viljo Kivimäki, Jussi Ojaniemi, Airi Koskimäki, Valdemar Rantoja. Valokuvia: Ilmajoen työväentalo vuonna 1980. Toinen kuva: Siivoustalkoissa työväentalolla neljännesvuosisata sitten: Eeva Sadinkangas, Helvi Pelkonen, Aune Kivimäki, Airi Koskimäki, Eine Kaunismäki, Helena Koski ja Salli Kanto. s. 12-13

Simo Antila: JUHO ERKKI ANTILA, AIKANSÄ MENEVÄ MIES. J.E. Antila oli maanviljelijä, kansanvalistaja ja paikkakuntansa luottamusmies. Henkilöitä: Santeri Alkio, Niilo Liakka, Hessenin prinssi Friedrich Karl, Oulun piispa J.R. Koskimies, tohtori Oiva Jääskeläinen. Valokuvat: Juho Erkki Antila. Kuva otettu hänen kuolinpäivänään 1920. Toinen kuva: Alajoen tulvaa. s. 14-15

Antti Perälä: JOULUHARTAUUS NIKKOLANNEVALLA. Joulutervehdys Ahonkylästä. Henkilöitä: Helvi Kanninen, Eeva Nikkola, Maiju Ojala, Asseri Peltoniemi, Esko Ahomäki, Kosti ja Armas Viitanen, Antti Lehtinen. s. 17

Matti Kullas: ILMAJOKI ERI VUOSIKYMMENILTÄ. Ilmakuvia Ilmajosta 1930-, 1940-, 1950- ja 1960-luvuilta. 1930-luvun kuvan ottanut lentäjämajuri Niilo Ilkka. Kuvakoosteen laatinut Matti Kullas. s. 18-19

Matti Kullas: KOSKENKORVA ERI VUOSIKYMMENILTÄ. Ilmakuvia Koskenkorvasta 1920-, 1930-, 1940-luvuilta ja 1950 ja 1960-lukujen vaihteesta. 1920 ja 1930-lukujen kuvat ottanut lentäjämajuri Niilo Ilkka. Kuvakoosteen laatinut Matti Kullas. s. 20-21

Esko Lintala: IIVARI MATIAS TUOMISTO, MESTARIPAINIJA TUOMIKYLÄSTÄ. Iivari Tuomisto syntyi 1884. Vanhemmat Juho Juhonpoika Tuomisto ja Liisa o.s. Pirilä. Henkilöitä: Carl Allen, Verner Weckman, Adolf Lindfors, K. Lindberg, J. Nieminen, Hj. Meriluoto, Kalle Lehto, Helena Piskanova, Wachtroff, Romanov, Jan Jugo, Schwarz, Ritzler. s. 22
Valokuva: Historiallisten kuvaelmien harjoituksissa Alajoella Museosaunan luona vuonna 1956. s. 23

Juha Paarlahti ja Seija Ojala: KOSKENKORVA 60 VUOTTA. Henkilöitä: Juha Koivisto, Erkki Huttunen. Valokuvat: Alkon tehdas Koskenkorvalla vuonna 1961. Kuvatekstissä mainitut henkilöt: Seth Silander, Osmo Riipinen, Sanna Koskenkorva, P.K. Mäkelä, Tauno Kivimäki. Toinen kuva: Kuvassa rankkipönttö 1950-luvulta ja rankin ajajat hevosineen. Kolmas kuva: Keittäjä Veikko Kaunismäki ottamassa viinanäytettä ns. viinalyhdyistä. Takana tislaja Eero Salin. Kuva 1960-luvulta. Neljäs kuva: Putkimiehet Eero Takala, Eero Uusi-Hauta, Martti Lumivuori, Veikko Takala, Reino Yli-Hyövähti. Kuva Alkon Koskenkorvan tehtaan rakentajista on otettu 1940. Viides kuva: Viina lähti Koskenkorvalta viinavaunuilla rautateitse Rajamäelle laimennettavaksi ja pullotettavaksi. s. 24-27

Terttu Koivusalo: VUODEN VARRELTA. Poimittuja paloja Ilmajoki-lehdestä marraskuu 1997 – lokakuu 1998. s. 28

Rummukaisen veljekset: OHJELMALLISIA FERKKUKYYDITYKSIÄ ILMAJOELLA. Valokuva: Ferkkukyyditysten puuhamiehet kesällä 1998. Kuva T. Hietämäki. s. 34

K.K: JOULURUNO. s. 35

Vuokko Mäenpää: AMERIKANSUKULAISIA ILMAJOELLA. Henkilöitä: Mairit Pellinen o.s. Koivulahti, Antti Pellinen, Helinä Pitkäranta, Mauri Pitkäranta, Hilda Lahti o.s. Paulasaari, Matti (Koivulahti) Lahti, Ellen McDermott, Joe McDermott, Gene ja Judy McDermott, Jarmo Koivulahti, Riitta Koivulahti, Hilka ja Erkki Koivulahti. Valokuva: 1.1.1998 Herkoolissa Glenn, Kathleen, Gregory ja Kristen McDermott. s. 36

Saimi Tuomilehto: SOTA-AIJAN KORVIKKEHIA. Murretarina. s. 37

Matti Leppälä: ILMAJOEN METSÄNHOITOYHDISTYS 70 VUOTTA. Henkilöitä: Artturi Leinonen, Salomon Hannelius, Erik Johan Frosterus, Hermann Pojanluoma, E.G. Svinhufvud, Onni E. Antila, Antti Kauppila, Matti Ojala, Anselmi Alatalo. s. 38

Päivi-Liisa Hannikainen: KOKO MAAILM` ILOIT` MAHTA – ILMAJOELLE SAATIIN UUSI KIRKKO JA URUT. Henkilöitä: Salomon Hannelius, Carl Wählström, Gren&Strähle, Carl Petter Lenning, lukkari Cannelin, Mikko Hannuksela, Heikki Isojouppila, Samuel Rinta-Nikkola. Valokuva: Urut. Toinen kuva: Urkukahetta tukeneiden nimiä (lähes 70) Salomon Hanneliuksen luettelossa. Series Sacerdotumin käsikirjoitus. s. 40-42

VALOKUVIA: Kossu iski itsensä Superiin ottelussa Haapajärveä vastaan Koskenkorvan pesäpallostadionilla 1998. Pelaajat: Antti Alho, lukkari Jussi Ala-Nikkola, Harri Joensuu, Antti Kuusisto, Niku Peltokangas, Juhani Aho, Jarno Savela, valmentaja Jukka Peltoniemi, Janne Rauhala, Juha Suorauha, kakkospelinjohtaja Jarmo Ania, Timo Ranta, huoltaja Jukka Saranpää, Tomi Ilomäki, Markku Jouppi, kapteeni Pekka Tikka, Toni Pyhalahti ja pelinjohtaja Jarkko Salovaara. Kuva Ilmajoki-lehti. Toinen kuva: Ilmajoen Kisailijain EPOP Teamin painiporukka paini SM-joukkuekultaa Seppälän hallissa 1998. Suomen mestarit: Mika Sinisalo, Jari Kortesmäki, Marko Yli-Hannuksela, Tomi Rajamäki, jaoston puheenjohtaja Jaakko Talvitie, valmentaja Seppo Yli-Hannuksela, Juha Hiltunen, Tomi Takamaa, Janne Vakkila, Teemu Mattila, Tero Katajisto. Kuva Ilmajoki-lehti. s. 43

Kaisu Kandelin: KULTA-ELIAS. Honkakyläläinen Elias Valentin Mäki, s. 1877 Jalasjärvellä, kullankaivajana Lemmenjoella. Henkilöitä: Rannikon Samppa eli Mäkelän Samuel, Ville Nisula, Sanni Nisula nyk. Palomäki, Matti Ranta, Sanni Mäki. s. 44

Jussi Raitti: TERVE TEILLE HYVÄT YSTÄVÄT. Ilmajoelta Kanadaan muuttaneen Jussi Raittiin kirje tänne koto-Suomeen opettaja Heikki Mäenpäälle. Henkilöitä: Irma, kirjoittajan vaimo,

Betty ja Kauko Ujainen, Aino Mäkinen, Vesa Luoma, Väinö Linna. Valokuva: Jussin ”Cadillac”, eli polkupyörä. s. 45

Seija Ojala: MAAKUNTA VIESTIVOITOT ILMAJOELLE. Valokuvat: Ilmajoen joukkue vei tärkeimmät palkinnot Kultakruunusta Ilkan vaskooliin. Palkintokorokkeella kunnanjohtaja Risto Hakala, hiihtojaoston pj Timo Niemelä, kunnanhallituksen pj Mikko Vuorinen, valtuuston pj Jorma Yli-Suomu, hiihtäjät Antti Hemminki, Jukka Hemminki, Jari Mäkelä, Timo Mantere, Mikael Köykkä, Marko Knuuttila, Elina Mäki-Rautila, Miia Nevanperä, Johanna Mäkelä, Annina Köykkä, Merja Kuusisto, Mika Kuusisto, Ari Niemelä, Eila Rintamäki Huissilta, Outi Koskela ja Jussi Ojala. Toinen kuva: Hiihdossa Ilmajoki ykkösen-lakanan tuntumassa Timo Niemelä, Jorma Keski-Huikka, Merja Kuusisto ja Markku Koskela. Kolmas kuva: Viestin tunnelmissa Heikki Ketola, Johanna Mäkelä, Markku Koskela, Annina Köykkä, Miia Nevanperä ja Elina Mäki-Rautila. s. 46-47

Jussi Ketonen: TUHAT JA YKSI KUOLEMAA. s. 48

Topi Luoma: RAAVAHIA MIEHIÄ. Murretarina. s. 50

VALOKUVA: Kuva vuodelta 1928 Saurun Jukan tuvasta, jossa kuunneltiin Helsingin sukulaisten mukanaan tuomaa radiota. Kyläläiset kokoontuivat ajan tavan mukaan radion ääreen kuuntelemaan mm. kirkonmenoja ja olympialähetyksiä. Kuvassa Hilma Ojala sylissä Jussi, Maria Ojala, Sofia Mäkynen, Hilja Aidaskorpi, Juho Mäkynen, Antti Mäenpää, Viljo Mäenpää, Sulo Mäkynen, Amanda Lähdesoja sylissä tyttärensä Suleima, Iisak Aidaskorpi, Juho Suojanen, Eino Ojala ja isänsä Juho Ojala.

Simo Isotalo: TAPAHTUI 100 VUOTTA SITTEN. Henkilöitä: Jaakko Ahonikkola, J.E. Antila, M.E. Beckman, Katariina Beckman, Kustaa Fossi, Jaakko Frigård. Juho Haane, Jooseppi Hakko. Simenoni Hakko, Herman Hannuksela, Kaappo Huikka, Tuomas Huikka, Sanna Huussin poika Juho Iivari, Sofia Huldén, Juho Hyövälti. Jaakko Ilkka, K. Ilkka, Matti Ilkka, Elisa Jernberg, Salomon Samelinpoika Jouppila. Santeri Jouppunen, Antti Kahma, Kaarlo Kahma, renki Juho Olavi Kaukomäki, Juho Kauppila, M. Kauppila, J. Keski-Kauppila, Maijaliisa Ketko, Hjalmar Kivi, Hermann Knuuttila, Salomon Koivuluoma, Jaakko Kokko, J. Koskela, Jaakko Koskinen, Juho Kuhna, K. Landén, Juho Latva-Nikkola, Niilo Liakka, Matti Loppi, Jaakko Luhtala, Matti Luhtasela. E.A. Malmberg, Matti Mattila, M. Myllyniemi, Sameli Neiro, F.O. Niemi, M. Nylén, Iisakki Ojala, Sameli Ojala. Matti Ojanperä, Juha Pentinmäki, Iisakki Petterinpoika Pirilä. Salomon Pirilä, Iisakki Rajala. Juho Rajala. Elias Ranta. Jaakko Ranta, Hilda Reinius. Juha Rintaloppi, J.E. Rintanikkola, Paul Roschier. rovasti E.M. Rosengren, Lydia Rosengren, Herman Röyskö, Johan Sandström, Konstantin Savunen, Antti Seppi, Matti Seppi. Jaakko Sihto, Iisakki Sorvari, Jaakko Sulamäki, Salomon Syrjälä. Juho Antinpoika Talvitie, Heta Tikkaola, Jaakko Tikkaola, N. Tuominiemi, Jaakko Warvi, Leena Warvi, Maria Wiik, Iisakki Kaaponpoika Välkkilä. Juho Yli-Hannuksela, Jaakko Yli-Kokko, Juho Ylikönni, kirkkoväärti Jaakko Yli-Nikkola, Alfred Ylipenttilä. s. 52-53

VALOKUVIA: Munakan hirviporukka 1960-luvulla. Tunnistaako kukaan? Toinen kuva: 30-luvun nuoria juhlilla. Kuka tuntee? Neljäs kuva: Hiihtokilpailut ”Syrjän” koululaisille 40-50 luvulla? Neljäs kuva: Poikakloppia Pojanluoman pihas. Kuka tuntee? Viides kuva: Herralan koululaisia 50-luvulla? Tunnistaako kukaan? s. 54-55

Anni: PAKINAA KIIKERISTÄ. Murretarina. s. 56

Lapsuuden muisto: JOULUKIRKON MUISTO LAPSUUSAJALTA. Henkilöitä: Paavo Virkkunen. Kuva: Vanha joulukortti. s. 57

Mikael Ågren: YLI-LAUROSELAN TALOMUSEO – 150 VUOTTA

TALONPOIKAISHISTORIAA. Henkilöitä: Matti Mikonpoika Ilkka myöh. Yli-Laurosela, Juha Matinpoika Yli-Laurosela, Frans Yli-Laurosela, Valokuva: Yli-Laurosela kesällä 1998. s. 58

Vesa Luoma: MUMMAT JA PAAPAT. Kivelän mumma. Kukkosen mumma Fossilankujalta. Mäkyksen eli Kukkolanmäen mumma. s. 59

Toimitus: KOSKENKORVALAASET TEKI AUSEERAUSSALIN. Valokuva: Nousevan ja laskevan näyttämön tekijät 1998 Veli-Matti Kannosto, Reijo Lähde, Terho Hautamäki, Juha Koivuluoma ja Jari Uusi-Ranta. Toinen kuva: Kattoristikoiden asennus syyskuun lopulla 1996. s. 60

Ritva Arho o.s. Kangas: MUISTIKUVIA JOULUUN VALMISTAUTUMISESTA. Kuvitus Anna Arho. Joulumuistoja 1940-50-luvuilta. Henkilöitä: Jussi Huhta. s. 61-62

Mauri J. Hautamäki: ILMALAIVA ITALIA JOUPPILANKYLÄN YLLÄ. Henkilöitä: Carlo Babieri, Umberto Nobile, Roald Amundsen. Kuvat: Ilmalaiva. Sanomalehtiutinen Ilmalaivan traagisesta matkasta ja Italian Nobile-seuran professori Carlo Babierin nimikirjoitus. s. 63

Otto Talvitie: NÄLKÄVUOSIEN UHREILLE MUISTOMERKKI KIRKKOMAALLE. Henkilöitä: Paavo Iso-Oja, Hedvig Tuomaantytär Köykkä s. 1814, Mikko Juhonpoika Latva-Hyövälti s. 1807, rakennusmestari Pentti Haapamäki, kirkkoherra Juhani Erkkonen. Valokuva: Tälle paikalle on haudattu nälkävuosien uhreja. s. 64

TOUKOKUUSSA. Runo. Takakansi.